

עין משפט נר מצוה
גד א מיי פֿירא מהל' סנהדרין הלכה ז' [והלל'ין טור ש"ע חו"מ סימן יח טעף ה:] גה ב מיי שם הלכה ד: [ג' ג מיי שם פ"ב הל"ג: ג' ד מיי שם פ"א הל"ה: גה ה מיי שם הלכה יא סמג עשין נח טוש"ע חו"מ סימן ז סעיף ב:] גה ו ד מיי שם הל' יא ופ"ב שם הל' ט סמג שם טוש"ע ש: [ח מיי פ"ב שם הלכה א והלכה ט ופ"א שם הלכה ט:] סא ט י מיי שם פ"ב הלכה ו: [כ מיי פ"א מהלכות סנהדרין הלכה ג: סנהדרין שם הלכה ט:]

בנ ל מיי שם הלכה ט:
‏

רבינו חננאל תלמידיו דון עמו בריני נפשות ומונין אותן לשנים בתלמיד כגון רב כהנא ורב אסי דלגמריה דרב הוּו צריכי לסבירא דרב לא הוּו צריכי. יש מי שאומר הואיל ולא חישב קיום שטרות בהדייהו מכלל דקיום שטרות בקרובים כשר. ולא היא אלא כיון דקתני דיני ממונות אף קיום שטרות בכללן הוא. ואין קרוב כשר אלא לומר זה כתב ידו של אבי. א"ר אבוחו עשרה דברים ששינו במשנתו בין דיני נפשות לדיני ממונות כולן אין גוהגין בשור הנסקל חוץ מכ"ג ותניא אין מושיבין בסנהדרין לן בנים וסרים וסני אלו בנים ר' יהודה מוסיף אף אכורי משום דלא מרחמי ובין דאין לתן חנינה לא חזו ליה וכוותא. וחילופא (בבוי) (בבסית) דרחמנא אמר לא תחמול ולא תכסה עליו: ירושלמי משמא דר' יוחנן אף פחות מכן עשרים ולא הביא שתי שערות כשר בדיני ממונות ואינו כשר בדיני נפשות וירשב בריני של שור. ר' יוסי מוסיף דנין שור דיני ממונות ביום אחד. ואפילו גוואף נותפת: ר' חזקיה ור' אחי בשם ר' אבוחו אמר אסור לדון דיני ממונות בע"ש מתניתין פליגא עליה דתנן לפיכך אין דנין לא בע"ש ולא בערב יו"ט דיני נפשות. הא דיני ממונות דנין ותני נמי ר' חייא דאין דיני ממונות בע"ש ואין דנין דיני נפשות בע"ש אומר כאן להלכה כאן למעשה: חבל כשרין לדון דיני ממונות כו'. אוקימנא אפילו ממזר. והא דתנן במס' נדה יש ראו לדון דיני ממונות אוקימ' אפילו גר וקיי"ל בין ממזר בין גר כשרין לדון דיני ממונות ואין כשרין לדון דיני נפשות שנאמר ונשאו אתך במשא העם אתך בדומין לך: סנהדרין היתה כחצי גורן עגולה וכו'.

לו:

לֵאֲתוּי **ממזר**. לאו האין הכל כשרין לדון דיני נפשות קאי דאס' כן הוה ליה למימר לאתויי חלל דהוי רבותא טפי דאפי' חלל דכשר לצא בקהל פסול לדון דיני נפשות משום דכתיב אתך בדומה לך ועוד הא צהדיא קתני לה אלא כהנים לויס ישראלים המשאיין לכהונה אלא אהכל כשריין לדון דיני ממונות קאי וכן מוכח הלככותא דעביד אדיני ממונות ואע"ג דצפרק צא סימן (גדה דף מט: ושם) קעביד לריכותא איפכא אדיני נפשות מ"מ נקט עיקר מילתא משום דיני ממונות וא"ת לימא לאתויי סומא דכשר לדון דיני ממונות לתנא דמתני' כדלמרינן לעיל (דף לד:) ופסול לדיני נפשות כדא' בריש מנזת חלילה (יבמות דף קא. ושם) דממעט סומין מדתני רב יוסף כשם שב"ד מנוקין בצדק כך מנוקין מכל מום ומהאי טעמא נמי יש לפסול כל מומין כיון דקאמר קראט דמוס אין כך צמוס ממש איירי וי"ל דמשמע ליה מתני' צפסול יוחסין כדלמרי' צוה צורר (לעיל דף סו:) אמתניתין דצא סימן מדע דקתני סיפא אלא כהנים לויס ישראלים המשאיין לכהונה: **תנינא** **חדא זימנא**. אמילתיה דרב יהודה קשה ליה אמאי אינטריך ליה למימר אמתתי מתניתין לאיתויי ממזר דאי אמתניתין מאי פריך הא קתני התם טובא כה"ג אע"ג דתני להו בשאר דוכתי וכה"ג אשכחן צפרק אלו דברים צפסחים כל מלאכה שאפשר לעשותה:

חדא לאתויי גר. השתא משמע דסתם גר כשר לדיני ממונות וק' דצפרק החולץ (יבמות דף מה: ושם) אכשריה רצא לרצ מרי צר רחל ומני' ט' אפורסי בצצז לכיון דלאמו מישראל מקרב אחין קרינא ציה אלמא צעאי אמו מישראל וי"ל דהכא מיירי לדון גר חצירו כדלמרי' צפ' מנזת חלילה (שם דף קב. ושם) גר דן חצירו דצר תורה ואס' היתה אמו מישראל דן אפילו ישראל ולא כמו שפ"ה דלענין דיני נפשות איירי דדן חצירו ולא ישראל אצל לדיני ממונות כשר ועוד דהתם מיייתי קרא דמקרב אחין ואילו דיני נפשות מימעטי צפמן מונשאו אתך וא"ת והא דלאמר צפ' עשרה יוחסין (קידושין דף עו:) גבי מי שהוצקו אצותוי משוטרי הרצים למימרא דלא מוקמינן פסולין ורמניהו הכל כשרין לדון ואמר רב יהודה לאתויי ממזר ומאי קושיא

היינו לדון חצירו וי"ל דשאני ממזר הואיל ואציו ואמו מישראל מקרב אחין קרינא ציה והאי דקאמר לריכא אע"ג דגר וממזר חלוקין מ"מ נקט לריכותא דשייכא לפי המשנה השניה סתם ואין חילוק זה מפורש צה וא"ת בריש מנזת חלילה (דף קב: ושם) דל"ל שמואל צר יהודה לרב יהודה תנינא צישארל צצ"ד של ישראל ולא צצ"ד של גרים ורגיל ר"ת לומר דאותו (רב) שמואל צר נרצן יהודה היה צנו של

רב יהודה הינדוואה דלמרי' צפ"ק דקידושין (דף צב:) דגר שאין לו יורשים הוה ונתגייר ט' הוא וצנו ואינו נראה דא"כ צלא ישראל נמי מיפסיל אפי' בשאר דינין כיון דלאו אמו מישראל ואין לומר דאינטריך לפסול אפי' לחלילת צני גרים דצני גרים כיון שהורתן ולידתן בקדושה ישראל מעליא נינהו כדלמרי' צפ' נערה (מבוצות דף מד: ושם) לענין נערה המאורסה דהורסה ולידתה בקדושה ישראלית מעלימא היא וצריך לומר דאינטריך צישארל לפסול גר לחלילה אפילו אמו מישראל ורב שמואל צר יהודה אמו מישראל הוה:

אתך בדומין לך. אף על גב דמאתך נמי הוי שיץ למעוטי צעל מוס דמשה לאו צעל מוס הוה כדלמרינן צפרק ט' אלו מומין (דף לו) אס' כן עשיתו למשה צעל מוס מכל מקום לא הוה מסתצר למידרש אתך להכי אי לאו משום דכתיב ומוס אין צך:

אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין

כי קאמר רב. דתלמידיו נמנה לא אמר אלא כגון רב כהנא ורב אסי דלגמריה הוו לריכי למה ששמע מרצו אצל לסבריה למנזא ראות וליישב העטמים אינן לריכין הלכך גברא צאפי נפשיה הוּו דאי משום גמרא דשמע מנייה כל ישראל נמי ממשה קצלו ואין אלו טעמים הצנת לצו דנימא אס' היתה חכמתו מפי רב אחר הוי אומר טעם אחר: **עשרה דברים**. תנן צמתני' (דף צב:.) **והון אינן נוהגין דין שור הנסקל** להיות שוה לדיני נפשות אף על פי שאמרתו צפ"ק (דף צג.) לענין עשרים ושלשה כמימז צעלים כך מימז השור: **חוץ מעשרים ושלשה**. שצריך כ"ג כדני נפשות: **לא סתא**. לרעה ע"פ אחד אצל אמה מטה לחוצה דין השור ע"פ אחד. ומהכא גמיר לכולהו מעלות דלא נהיגי חוץ מכ"ג ומסתברא דהיקס להכי אמי שהוא עיקר דתין ותמילתו אצל כולוהו אינן להללה אמי ומה לנו לחוס על שור המועד מוטצ לקיים צו וצברת הרע (דברים יט:.) **הא תשעה הוו**. והדר פרכין' אלתקפתין והא' תנן צמתני' ואמר האי דקשיא לן ט' הוו משום דאין הכל כשריין ועשרים ושלשה חדא היא דמאי טעמא ממזר פסול מדיני נפשות משום דצענין כ"ג דהיינו סנהדרי וצסנהדרי כתיב (צמדצר יא.) ונשאו אתך בדומין לך מיוחסין כמותך: וכן. שצכח כצר צער גדול צניס ואינו רחמני וכן סרים: **מעיפא כשירה**. מורע ישראל:

מכל מוס. פגס משפחה: **משום שכינה**. הנן דציני משה הוּו דצענין מיוחסין שיהו רצוי שתשרה שכניה עליהן(א): **שכינה**. דכתיב (שם) ואלכלתי מן הרוח: **ונשאו אתך**. צסנהדראות שחילק לו יתרו לשפוט את העם דאין כאן משום שכינה דכתיב והקל מעליך ונשאו אתך ולא מן נשאו אתך צמשא העם (שם) יליץ דההוא צצצעים וקניס שהלכו עמו לאהל מועד כתיב ומשום שכינה(ב): **בתנני' סנהדרין**. אף של כ"ג: **כחאי גורן** עגולה. צעגולה היו יושצין כדי שיהו כולן רואין זה את זה לפי שאס' היו יושצין צשורה אין פני הראשונים רואין זה את זה וצעגולה שלמה אין יושצין לפי שצריכין צעלי דתין והעדים ליכנס לדצר צפני כולס שיהו כולן רואין את העדים ומתדקקין א) צדברים ולא שיהא פני העדים לצורה זו ואחוריהם לזו: **והוצצין דצרי המוצין והמחייצין**. שניהס כותצין דצרי המוצין ושניהס כותצין דצרי המחייצים שאס' יטעה האחד

ויכיה כתיב (י) על של חצירו: **שלשה**. הוו שמתוך טורח העטמים שירצה עליהן יטעו צדצר אלא א' כותב דצרי המוצין וא' כותב דצרי המחייצין והג' כותב דצרי כולס ומתוך שאין טורח רב עליהם לא יקצרו צדצר ואס' יטעה אחד מהס יוכיה כתיב של שלישי: ט' **יושצין לפניהן**. אף הן כעגולה אלא שהגדולים יושצין על הספסלין והתלמידים על הקרקע: ושלש

רב יהודה הינדוואה דלמרי' צפ"ק דקידושין (דף צב:) דגר שאין לו יורשים הוה ונתגייר ט' הוא וצנו ואינו נראה דא"כ צלא ישראל נמי מיפסיל אפי' בשאר דינין כיון דלאו אמו מישראל ואין לומר דאינטריך לפסול אפי' לחלילת צני גרים דצני גרים כיון שהורתן ולידתן בקדושה ישראל מעליא נינהו כדלמרי' צפ' נערה (מבוצות דף מד: ושם) לענין נערה המאורסה דהורסה ולידתה בקדושה ישראלית מעלימא היא וצריך לומר דאינטריך צישארל לפסול גר לחלילה אפילו אמו מישראל ורב שמואל צר יהודה אמו מישראל הוה:

אתך בדומין לך. אף על גב דמאתך נמי הוי שיץ למעוטי צעל מוס דמשה לאו צעל מוס הוה כדלמרינן צפרק ט' אלו מומין (דף לו) אס' כן עשיתו למשה צעל מוס מכל מקום לא הוה מסתצר למידרש אתך להכי אי לאו משום דכתיב ומוס אין צך:

(יא) ואלכלתי מן הרוח וגו', אצל סנהדרין שכן לדון, כגון סנהדרי דימרי חותן משה לא (שם). ונשאו אתך. גרסינן ולא גרס צמשא העם, אלא אסנהדרין דימרי קאי והקל מעליך ונשאו אתך (שם). כדי שיהיו רואין זה את זה. לסיים שמועין איס' את חצירו ומתווכחין זו עם זו עד שתאם הוראה כהלכה. שאלו היו יושבין כשורה שלא צעגולה אין צני רשע השורה רואין צני סוף שורמה, וצעגולה שלמה לא היו יושבין כדי שיהא מקום לצאת ולבוא (וחילין ה.). דברי מחייבין ודברי מוצין. פלוגי חייב וטעם וטעם הוה, פלוגי ויכה ומן הטעם הוה (מעיר לד.).

מסורת הש"ס

(א) [תוספתא פ"ו:], (ב) [לעיל כט. לג: תוספ' סוף פ"ו:], (ג) לעיל סו: גדה מט: קידושין עו:, (ד) יבמות קא. ע"ש קידושין עו:, (ה) קידושין עו: ע"ש הוריות ד: ע"ש, (ו) [לעיל י. ע"ש,] (ז) חולין ה., (ח) לעיל לה. לה., (ט) [ג"ל המזכין ודברי המחייבין כך אי' צמשה צצמטיות וכן הוצא לעיל לה. לה. וכו' מפירשי' דהכא ועי' היטב צפירות רש"י דלעיל לה. ד"ה המחיין,] (י) צס"א: פרכין, (י) [שיץ לעמ' הכא אחר ד"ה ושגס שורות,] (יב) [כני דצ"ל דקרא,] (יג) פני לשון ממונה כגון פרנס וגואל, (יד) רב שמואל צר (ה) הוּו וצנו וא"כ צלא ישראל נמי מיפסל כצ"ל. ר"מ, (טו) [ג"ל מצמקת צבורה צפרק מומין אלו (דף מד:).]

תורה אור השלם

- ↑ לא תטה משפט אֲבִיךָ בִּרְבִּיב:

שמות כג ו
לא תאבה לו ולא תשמע אִלָּיו ולא תחוס עִינְךָ עָלָיו ולא תחמל וְלֹא תִבְסֶה עָלָיו:

דברים יג ט
בְּלֶךְ יָקָה רָעִינִי וּמוֹם אִין קָרָ:

4. יואמר יי אַל משה אִסְפָּה לִי שְׂבָעִים אִישׁ מִזִּמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִדְעֹת בִּי דָם וְקָבִי וְהָעָם שִׁטְרוּיוֹ וְלִקְחֹת אֹתָם אֶל אֶרֶץ מוֹעֵד וְהִתְצַבְּרָ שָׁם עִמָּךְ:
5. וְשָׁפַטוּ אֶת הָעָם בְּכָל עַת וְהָיָה כָּל הַדָּבָר הַגָּדוֹל יִבְיֹאוּ אֵלֶיךָ וְכָל הַדָּבָר הַקָּטָן יִשְׁפֹּטוּ דָם וְהָקָל מִעֲלֶיךָ וְנִשְׁאוּ אֹתָךְ:
שמות יח כב

(א) רש"י ד"ה משום שכינה וכו' שכינה עליהן דכתיב כל"ל ותיבת שכינה נמחק וסודא: (ב) ד"ה ונשאו וכו' משום שכינה י"ב ע"ל דף ז ע"א: (ג) ד"ה כחאי וכו' ומתדקקין דברייהם: (ד) ד"ה וכותבין וכו' יוכיה כתיב על כל"ל ותיבת על נמחק:

כל הראוי לדון דיני נפשות. כל שכן שהוא כשר לדיני ממונות (גדה שם). כשם שב"ד מנוקין בצדק. שנאמר בצדק משפט (דעיר ב.). כך מנוקין מכל מום. פסול יוחסין, וסנהדרין קאמר, וא גדולה או קטנה, אצל דייןן דעלמא לא (קדושין עו:) יליף מהאי קרא סוֹךְ יפה רעמי דאיירי כסנהדרין (יבמות קא.). עמך. מיוחסין כמותך (קדושין עו:.) **התם משום שכינה**. סנהדרין שנאותה שעה הארכו להיות מיוחסין משום שכינה, על שם צנאות נאקשפ' שם דכתיב (צמדצר

היה צנו ואינו נראה דא"כ צלא ישראל נמי מיפסיל אפי' בשאר דינין כיון דלאו אמו מישראל ואין לומר דאינטריך לפסול אפי' לחלילת צני גרים דצני גרים כיון שהורתן ולידתן בקדושה ישראל מעליא נינהו כדלמרי' צפ' נערה (מבוצות דף מד: ושם) לענין נערה המאורסה דהורסה ולידתה בקדושה ישראלית מעלימא היא וצריך לומר דאינטריך צישארל לפסול גר לחלילה אפילו אמו מישראל ורב שמואל צר יהודה אמו מישראל הוה: